

ਬੇਬੀ

ਪਾਤਰ

ਬੇਬੇ

ਪੁਨੀ—ਉਸ ਦੀ ਧੀ

ਜੰਗੀਰ —ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤ

ਬਲਦੇਵ—ਉਸ ਦੇ ਸੂਜੇ ਪੁੱਤ ਅਜਮੇਰ ਦਾ ਦੋਸਤ

ਬਾਂ

ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪਿੰਡ

ਬੇਬੇ

ਲਸੋਈ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਬੇਬੇ ਰੋਟੀਆਂ ਪਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ
ਉਸ ਦੀਆਂ ਜਾਡਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਲਮਕ ਪਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਕਾਠ
ਨਰੈਆ ਹੈ। ਉਹ ਘੜੀ ਮੁੜੀ ਛਟੀਆਂ ਦਾ ਰੁਗ ਢਾਹ ਕੇ ਅੱਗ
ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਸਟੇਜ ਦੀ ਪਿਛਾੜੀ ਕੰਧ ਗੋਹੇ ਗਾਰੇ ਨਾਲ ਲਿੱਪੀ ਪੌਚੀ
ਹੈ। ਹੁਲ੍ਹੇ ਉਤਲਾਂ ਥਾਂ ਧੂੰ ਨਾਲ ਧੁਆਂਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਖੱਬੀ
ਨਕਰੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਦੋ ਮੱਟ ਪਏ ਹਨ ਤੇ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ
ਕੁੱਜੀਆਂ। ਬੇਬੇ ਕੇਲ ਗੜਵਾ, ਪਰਾਤ, ਚਿਮਟਾ ਤੇ ਘਿਓ ਦਾ
ਕੁੱਜਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮੂਹੜੇ ਉਤੇ ਬੈਠੀ ਉਹਦੀ ਧੀ ਪੁੰਨੀ ਗੜਵੀ
ਖੁਰਚ ਰਹੀ ਹੈ।

ਥੁੰਡੇ—(ਪੇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੋਈ) ਲੈ ਮੇਰੀ ਧੀ, ਛੱਡੇ ਹੁਣ ਇਸ ਖੁਰਚਣ ਨੂੰ। ਰੋਟੀ
ਖਾ ਲੋ, ਉਤੇ ਰਾਤ ਪੈਂਦੀ ਐ।

ਪੁੰਨੀ-ਅੱਛਾ ਮਾਣੀ ।

(ਕਾੜ੍ਹੀਨੀ ਧੋ ਕੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਟੈਕਰੇ ਵਿਚੋਂ
ਬਾਲੀ ਕੱਢ ਕੇ ਮਾਂ ਕੋਲ ਆ ਬੈਠਦੀ ਹੈ)

ਬੇਬੇ-ਲੈ ਜੰਗੀਰ ਲਈ ਰੋਟੀ ਪਾ ਕੇ ਢੁਲ੍ਹੇ ਪਿਛੇ ਰੱਖ ਦੇ, ਨਿੱਖੀ ਰਹੂ । ਉਹ
ਤੱਤੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਗਿਥਿਆ ਹੋਇਆ ਏ । ਪਰ ਕਦੇ ਕੇਹੜਾ
ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਵੇਲੇ ਸਿਰ-ਜੇਹਾ ਪਿਉ ਤੇਹਾ ਪੱਤ । ਜਿਥੋ ਜਾਂਦੇ
ਛਪਰੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਬਹਿ ਰਹਿੰਦੇ । ਭਲਾ ਟੋਭੇ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੀਕ ਕੀ
ਕਰਦੇ ? ਮਹੀਆਂ ਨੁਆਉਂਦੇ ? ਨੀ ਹੁਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮਲ ਮਲ ਕੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਮੜੀ ਵੀ ਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੋਉ । ਮੈਂ ਜਾਣਨੀ ਆਂ ਉਸ
ਨੂੰ । ਖੰਡਾਂ ਉਤੇ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੋਉ, ਡੱਡੂਆਂ ਪਿਛੇ ।

ਪੁੰਨੀ-ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਈ ਹੋਉ ਹੁਣ । ਫੜਾ ਰੋਟੀ ।

ਬੇਬੇ-ਜਣਦਿਆਂ ਦਾ ਸਿਰ ! ਭਾਵੇਂ ਈਦੂ ਲੁਹਾਰ ਕੋਲ ਹਲਦਾ ਫਾਲਾ
ਲਵਾਉਣ ਜਾਵੇ ਭਾਵੇਂ ਜੰਨੇ ਦੀ ਭੱਠੀ ਦਾਣੇ ਭੁਨਾਉਣ ਜਾਏ-
ਬਸ ਉਥੇ ਈ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਪੁੱਤਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ
ਤਪਾਇਆਂ । ਦੇਖ ਨੀ ! ਵੱਡਾ ਰੰਭਦੈ । ਧਾਰ ਕਛਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੋ
ਗਿਆ । ਜਾ ਕੇ ਧਾਰ ਕੱਢਾਂ । ਵੇਲਾ ਟੱਪ ਜਾਏ ਤਾਂ ਫੇਰ ਨਹੀਂ
ਮਿਲਦੀ । ਪਸੂ ਸਭ ਸਮਝਦੇ । ਪਰਸੋਂ ਰਤਾ ਚਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ
ਲੇਵਾ ਚੜ੍ਹਾ ਗਈ । ਪ੍ਰਾਲੀ ਦੂਣਾ ਹੁਟਦਾ ਰਿਹਾ । ਹੁਹ !

(ਬੁਹੇ ਉਤੇ ਠੱਕ ਠੱਕ)

ਪੁੰਨੀ-ਲੈ ਉਹ ਆ ਗਿਆ ।

ਬੇਬੇ-ਨੀ ਉਹ ਕਿਥੇ । ਉਹ ਤਾਂ ਹਫੂੰ ਹਫੂੰ ਕਰਦਾ ਆਉਂਦੇ । ਦੇਖ ਤਾਂ ਕੌਣ

ਐ । ਖੋਰੇ ਮਿੱਤੂ ਤਖਾਣ ਦੀ ਨੂੰਹ ਅੱਗ ਲੈਣ ਆਈ ਐ ।

[ਪੁੰਨੀ ਬੂਹਾ ਬੇਲੁਦੀ ਹੈ । ਬਲਦੇਵ ਆਉਂਦਾ
ਹੈ । ਬੇਬੇ ਸਿਰ ਚੁਕ ਕੇ ਮੱਥੇ ਦਾ ਮੁੜ੍ਹਕਾ ਪੰਡਦੀ ਹੈ ।]

ਬੇਬੇ—ਮਾਂ ਵਾਲੇ, ਵੇ ਪੱਤ ਕਢੋਂ ਆਇਐਂ ?

ਬਲਦੇਵ—ਹਾਤੀਂ ਆਇਆ ਸਾਂ ।

ਬੇਬੇ—ਲਾਹੌਰੇਂ ?

ਬਲਦੇਵ—ਹਾਂ ।

ਬੇਬੇ—ਕਿਤੇ ਪੱਕੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਪੱਟੀ ਬੱਝੀ ਕਿ ਨਾ ?

ਬਲਦੇਵ—ਹਾਂ ਤਾਈ ਹੁਣ ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਪੱਕੀ ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਆਂ ।

ਬੇਬੇ—ਹੱਡਾ ਹੱਡਾ ਭੁਲੀ ਹੋਈ । ਰੱਬ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ । ਦਸ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ
ਕਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਮਾਰਦੇ ਨੂੰ, ਛੇਕੜ ਉਸ ਨੇ ਤੇਰੀ ਵੀ ਸੁਣ
ਲਈ । ਰਹੋਂਗਾ ਕੁਝ ਦਿਨ ?

ਬਲਦੇਵ—ਬਸ ਦੋ ਕੁ ਦਿਨ । ਬੈਂਕ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਬੜੀ ਸਖਤ ਅੀ ।

ਬੇਬੇ—ਕਦੇਂ ਜਾਣੇਂਗਾ ?

ਬਲਦੇਵ—ਪਰਸੋਂ ।

ਬੇਬੇ—ਅੰਡੀ ਛੇਤੀ ?

ਬਲਦੇਵ—ਹੋਰ ।

ਬੇਬੇ—ਤੇਰੀ ਵੀ ਇਕ ਟੰਗ ਇਥੇ ਤੇ ਦੂਜੀ ਲਾਹੌਰ । ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ
ਆਇਐਂ ਤਾਂ ਦੋ ਚਾਰ ਦਿਨ ਟਿੱਕ ਕੇ ਘਰ ਦੀ ਮਖਣੀ ਤੇ
ਸਾਗ ਤਾਂ ਖਾ ਜਾ, ਟੋਟੀ ਖਾਏਂਗਾ ? ਆਖੋਂ ਤਾਂ ਦੋ ਕਰਾਨੀਆਂ
ਕਰਾਰੀਆਂ ਮਿਸੀਆਂ ਲਾਹ ਦਿਆਂ, ਮਖਣੀ ਨਾਲ ਖਾ ਲਈਂ ।

ਬਲਦੇਵ—ਨਾ ਤਾਈ ਉੱਕੀ ਭੁੱਖ ਨਹੀਂ ।

ਬੇਬੇ—ਲਿਆ ਕੁੜੇ ਪੁੰਨੀਏ ਬਾਲੀ ਫੜਾ, ਏਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁੱਲੀ ਲਾਹ ਦਿਆਂ ।
ਪੁੰਨੀ—ਖਾ ਲੈ ਵੀਰ, ਸੰਗਦਾ ਕਿਉਂ ਐਂ ? ਇਹ ਓਹੋ ਘਰ ਐ ਜਿਥੇ ਤੁੰ
ਹਟਾਏ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹਟਿਆ ਕਰਦਾ। ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ॥

ਬਲਦੇਵ—ਨਹੀਂ, ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ।

ਪੁੰਨੀ—ਹਾਂ ਭਾਈ ਤੈਨੂੰ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਟੁੱਕਰ ਕਿਉਂ ਚੰਗੇ ਲਗਣ, ਤੁੰ
ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਪਕਵਾਨ ਖਾਣ ਜੁ ਗਿੱਝ ਗਿਉਂ ।

ਬਲਦੇਵ—ਲਾਹੌਰ ਤਾਂ ਇਹ ਕੁਝ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਤਾਂ
ਬਸ ਨਾਂ ਈ ਨਾਂ ਐ। ਧੂਆਂ, ਗਰਦ—ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਆਏ ਫਕ
ਲਓ ।

ਪੁੰਨੀ—ਸਾਨੂੰ ਜੱਟਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ।

ਬੇਬੇ—ਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਲੀ ਲਿਆ, ਫੇਰ ਗਲਾਂ ਮਾਰੀਂ ।

ਬਲਦੇਵ—ਅਜਮੇਰ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਐ ?

ਬੇਬੇ—ਵੇ ਪੁਤ, ਉਸ ਦਾ ਹਾਲ ਨਾ ਪੁਛ ਉਹ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਮੁਢਲਾ ਜੁਟ ਐ,
ਪਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਉਸ ਕੁਝ ਪਿਛਲੇ ਜਰਮ ਦੇ ਬਦਲੇ ਲਈ ਨੀ ।

ਬਲਦੇਵ—ਕਿਉਂ ਤਾਈ ?

ਬੇਬੇ—ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਏ ਪੁਤ, ਵਡਾ ਕਰਤਾਰਾ ਤਾਂ ਸਾਈਂ ਪੱਚੀਆਂ ਵਰਿਆਂ
ਦਾ ਈ ਅੱਡ ਸੀ। ਬਸ ਏਸ ਫੱਗਣ ਤੋਂ ਅਜਮੇਰ ਵੀ ਅੱਡ ਹੋ
ਗਿਐ। ਮੈਂ ਆਖਦੀ ਆਂ ਜੇ ਉਸ ਅੱਡ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਚਿਰ
ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦਾ। ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਮੁਢਾਂ ਨੂੰ ਛਡ ਕੇ—

[ਰੌਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪੱਲੇ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝਦੀ ਹੈ ।]

ਪੁੰਨੀ—ਮਾਣੀ ਛਡ, ਤੁੰ ਵੀ ਨਟੇਕ ਅੱਗੇ ਹੋਣਾ ਰੋਣ ਬਹਿ ਜਾਨੀ ਏਂ ।

ਬੇਬੇ-ਨੀ ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਬਿਗਾਨਾ ਏ, ਘਰ ਦੇ ਪੁੱਤਾਂ ਵਾਂਗ ਰਿਹਾ ਏ। ਛੁੱਟੀ
ਆਉਂਦਾ ਏ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਦੁਖ ਸੁਖ ਵੰਡਾ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਏ।

ਆਉਂਦਾ ਏ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਦੁਖ ਸੁਖ ਵੰਡਾ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਏ।

ਬਲਵੈਵ-ਪਰ ਤਾਈ ਤੈਥੋਂ ਅਡ ਕਿਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਹੋਇਆ ?

ਬੇਬੇ-ਏਸੇ ਗਲ ਤੇ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਹ ਕਿਉਂ ਲੈਂਦੀ ਆਂ-ਮੈਂ ਨਿਮਾਣੀ ਮਰ

ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਹਾਇ ! ਮੈਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪੁੱਤ ਛਿਡੋਂ ਕੱਢੇ, ਕੀ

ਪਤਾ ਸੀ ਅਜੇਹੇ ਚੰਦਰੇ ਨਿਕਲਣਗੇ। ਮੈਂ ਆਖਦੀਆਂ ਵੈਰੀ ਦੇ

ਘਰ ਵੀ ਅਜੇਹੇ ਨਾ ਜੰਮਣ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧੀ ਪੁੱਤ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ

ਮਰ੍ਹੂ, ਕੋਈ ਕਿਵੇਂ ਮਰ੍ਹੂ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਜਿਉਂਦੇ ਏ ਮਰ

ਮੁਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੌਹ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਕਾਲਜਾ ਮਰਦੈ।

ਅਜਮੇਰ ਤਾਂ ਆਂ ਸਮਝਦੇ ਬੱਸ ਕੁੱਤੀ ਭੈਂਕਦੀ ਐ। ਉਸ ਦਿਨ

ਉਹਦੀ ਬਹੁ ਹੱਥ ਚੱਕ ਚੱਕ ਕੇ ਆਖੇ “ਜੇ ਤੇਰਾ ਈ ਪੁੱਤ ਐ ਤਾਂ

ਰਖ ਲੈ ਆਪਦੇ ਕੇਲ !” ਮੈਂ ਛਾਤੀ ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਆਖਿਆ,

“ਛਿਡੋਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੀ ਕਛਿਆ ਸੀ ਨਾ। ਤੂੰ ਕਿੰਨਾ ਸਾਂਭ ਲੈ ਕੁਪੱਤੀਏ,

ਪੱਤ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਈ ਐ ਨਾ !” ਹਾਏ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਲਾਡਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਸ

ਨੂੰ ਪਾਲਿਆ, ਅੱਧੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਮੇਛੇ ਨਾਲ ਲਾਈ ਫਿਰਦੀ। ਜੇ

ਮੈਂਹ ਦਾ ਦੁੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਚਦਾ ਤਾਂ ਬਕਰੀ ਬੰਨ੍ਹੀ। ਜੰਡੀ ਵਾਲੇ

ਸਾਧੂ ਤੋਂ ਧਾਰੀ ਤਵੀਤ ਕਰਾ ਕਰਾ ਮੈਂ ਹਾਰੀ। ਜੇ ਖੇਸ ਗਿੱਲਾ ਹੋ

ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਆਪ ਗਿਲੀ ਥਾਂ ਪੈਂਦੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਕੀ ਥਾਂ ਪਾਉਂਦੀ।

ਇਹ ਕਦਰ ਪਾਈ ਉਸ ਮੇਰੀ। ਪੁੱਤ, ਅਜਮੇਰ ਤੇਰਾ ਹਾਣੀ ਐ

ਕੁਝ ਉਸ ਨੂੰ ਮੱਤ ਦਿਹ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਬਿਗਾਨੀਆਂ ਧੀਆਂ ਕੀ

ਘੋਲ ਕੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇਂਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿ ਪੁੱਤ ਮਾਂ ਕੇਲ ਤਿੰਨ ਦਿਨ

ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਟਦਾ।

ਪੁੰਨੀ-ਚਲ ਛੱਡ ਮਾਂ, ਤੂੰ ਵੀ ਝੰਜੂ ਪਿਟਣ ਬਹਿ ਜਾਨੀ ਐਂ। ਕੀ ਹੋਇਆ,

ਸੁਖ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ।

ਬੇਬੇ—ਹਾਂ ਧੀਏ, ਹੋਰ ਕੀ ! ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਏਸ ਰਾਲ ਦਾ ਚਰਜ ਐ ਕਿ ਪਰਸੋਂ
ਬੀਨੂ—ਇਹੋ ਗੁਆਂਫ ਦੇ ਜੁਲਾਹਿਆਂ ਦਾ ਮੜ੍ਹਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ
ਕਵੇਂ ਅੱਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੱਕੀ—ਤੇਰੇ ਤਾਂਏ ਨੂੰ ਮੌਟੀ ਚੱਕ ਚੱਕ
ਆਇਆ । ਪਰ ਏਸ ਬਾਬੇ ਪੱਤ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਪਾਣੀ ਮਰ ਚੁਕਾ
ਏ, ਮਜਾਲ ਐ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਕੁਸ਼ਕਿਆ ਹੋਵੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ
ਵਡਿਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜਿਉਂਦੀ ਨੂੰ ਮਰੀ ਸਮਝ ਰਖਿਐ । ਹਛਾ,
ਹਿੱਕਾ ਜੰਗੀਰ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹੇ ! ਸੁਖ ਨਾਲ ਸੋਲਾਂ ਵਹਿਆਂ ਦਾ ਐ,
ਬੜਾ ਸਾਊ ਪੱਤ ਐ, ਲੈ ਦੇ ਕੇ ਸਾਡੇ ਬੁਢੇ ਵਾਰੇ ਦੀ ਡੰਗੇਰੀ ।
ਜਿਉਂਦਾ ਰਹੇ ! ਰਬ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵੀ ਵਰ੍ਹੇ ਲਾ ਦੇ !

ਬਲਵੈਂਵ—ਕਿਥੇ ਐ ਜੰਗੀਰ ?

ਬੇਬੇ—ਟੇਕੇ ਤੇ ਮਹੀਅਾਂ ਨੁਹਾਉਣ ਗਿਐ, ਬਸ ਆਇਆ ਕੁ ਆਇਆ ,
ਬੈਠ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾ, ਤੇਰੇ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦੇ ਨੂੰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਐ ।

[ਰੋਟੀ ਪਰੋਸ ਕੇ ਦੇਂਦੀ ਹੈ]

ਨੀ ਗੰਢਾ ਕੁਟ ਕੇ ਦੇ ਦਿਤਾ । ਪੁਤ ਮਿਠਾ ਐ ਗੁੜ ਵਰਗਾ ।
ਤੇਰੇ ਤਾਂਏ ਨੂੰ ਸੋਂਕ ਐ ਗੰਡਿਆਂ ਤੇ ਮਿਰਚਾਂ ਦਾ । ਤੜਕੇ ਦਾ ਗਿਆ
ਜੋਆਂ 'ਚ ਪਿਆਜੀ ਮਾਰਨ । ਹੁਣ ਤਕ ਨਹੀਂ ਮੁੜਿਆ । ਭਲਾ
ਐਹ ਉਮਰ ਦੇ ਉਸਦੀ ਕਸ਼ਿਏ ਨਾਲ ਮਥਾ ਮਾਰਨ ਦੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ
ਪੁਤਾਂ ਪਿਛੇ ਹੁਣ ਤਕ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਨੜੇ ਵਾਂਗ ਉਧੜਦਾ ਫਿਰਦਾ ਐ ।
ਹੁਣ ਉਸਦੇ ਆਰਾਮ ਦਾ ਵੇਲਾ ਐ ਤਾਂ ਵੀ ਬਲਦਾਂ ਦੀਆਂ ਪੂਛਾਂ
ਮਰੋੜਦਾ ਫਿਰਦਾ ਐ । ਕਿਥੇ ਕੀ ? ਪੁਤ ਭਾਵੇਂ ਕਪੂਤ ਹੋ ਜਾਣ ਮਾਪੇ
ਕੁਮਾਪੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ । (ਰੋਟੀ ਸੇਕਦੀ ਹੋਈ) ਆਹ ਹੋਟੀਆਂ ਬਪਦੀ,

ਬਾਲਣ ਝੋਕਦੀ ਦੇ ਮੇਰੇ ਦਾਦੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਸੌ ਵਾਰੀ ਅਜਮੇਰ ਅਗੇ
ਹਥ ਬੰਨ੍ਹੇ ਪਈ ਮੈਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾ, ਪਰ ਉਸ ਇਕ ਕੇਹੜਾ
ਉਤਰ ਦਿਤਾ।

ਬਲਦੇਵ—ਹੁਣ ਕੀ ਹਾਲ ਏ ਤਾਈ ਤੁਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾ?

ਬੇਬੇ—ਓਹੋ ਜਿਹਾ ਈ ਪੁਤ। ਏਥੇ ਥਾਣੇ ਵਾਲੇ ਟੋਭੇ ਉੱਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤੰਬੂ
ਲਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਤੀਵੀਆ ਅੱਖਾਂ ਠੀਕ ਕਰਵਾ
ਲਿਆਈਆਂ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸੰਢਿਆਂ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਨਾ
ਖ਼ਡਿਆ। ਮੈਂ ਬੁਢੀ ਠੋਗੀ ਤੀਵੀ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਾਣਾਂ ਨਾ ਪਛਾਣਾਂ,
ਉਕਰ ਈ ਅੱਖਾਂ ਫੜੀ ਬੈਠੀ ਰਹੀ।

ਬਲਦੇਵ—ਮੈਂ ਲੈ ਚੱਲਾਂਗਾ ਤੈਨੂੰ ਤਾਈ।

ਬੇਬੇ—ਹੁਣ ਕਿਥੇ ਜਾਣੈ? ਪੂਰੇ ਪੱਚੀ ਦਿਨ ਏਥੇ ਰਿਹਾ ਉਹ ਤੰਬੂ, ਹੁਣ ਤਾਂ
ਮਹੀਨਾ ਹੋਇਆ, ਉਠ ਗਿਆ।

ਬਲਦੇਵ—ਫੇਰ?

ਬੇਬੇ—ਫੇਰ ਕੀ, ਮੈਂ ਡਾਕਖਾਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਗਈ ਸੀ। ਇਕ ਕਾਗਤੀ
ਜਿਹੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਉਸ, ਤੇ ਭੋਗ ਕੁ ਪਾਣੀ ਅਖ ਵਿਚ ਚੁਆ ਦਿਤਾ।
(ਪੁੰਨੀ ਨੂੰ) ਨੀ ਕਿਥੇ ਐ ਲੁਹ ਸੀਸੀ ਤੇ ਕਾਗਤੀ?

ਨੀਨੀ—ਅੰਦਰ ਸੰਦੂਖ ਉੱਤੇ।

ਬੇਬੇ—ਮੈਂ ਲਿਉਂਦੀ ਹਾਂ, (ਬਲਦੇਵ ਨੂੰ) ਤੂੰ ਵੇਖੀਂ ਪੁਤ, ਨਿਰਾ ਪਾਣੀ ਏ ਕਿ
. ਕਿਸੇ ਦਾਰੂ ਬੁਟੀ ਦਾ ਸਤ ਐ। (ਗੋਡੇ ਫੜ ਕੇ ਉਠਦੀ ਹੈ) ਹਾਇ ਨੀ
ਅੰਮੜੀਏ!

[ਅੰਦਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।]

ਪੁੰਨੀ—ਵੀਰਾ ਤੂੰ ਕਦੇ ਆ ਜਾਨੋਂ ਤਾਂ ਚਾਨਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਅਜਮੇਰ

ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਪਿਆਰ ਆਉਂਦਾ ਐ ਤੈਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ।

ਬਲਦੇਵ-ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕੀਕਰ ਭੁਲ ਸਕਦੇ? ਮੇਰੀ ਸਾਰੀ ਬਾਲ
ਵਰੋਸ ਥੋਡੇ ਵੇਹੜੇ ਅਜਮੇਰ ਨਾਲ ਖੇਡਵਿਆਂ ਲੰਘੀ ਐ । ਮੈਨੂੰ
ਚੰਗੀ ਤਹਾਂ ਯਾਦ ਐ, ਜਦ ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਦੁਹਾਂ ਨੂੰ ਜੁਰੀ ਖੁਆਉਂਦੀ ਤੇ
ਖੇਡਣ ਨੂੰ ਰੀਠੇ ਦੇਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਐ ।

ਪੁੰਨੀ-(ਗਉਕਾ ਭਰ ਕੇ) ਓਹ ਦਿਨ ਕਿਥੇ? ਹੁਣ ਸਭੇ ਆਪੇ ਆਪਣੇ ਧੰਦੀਂ
ਲਗ ਗਏ, ਮੈਂ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਦੇ ਛੇਤ੍ਰਿਆਂ ਵਿਚ ਫਸ ਗਈ । ਤੇ
ਫੇਰ ਮੇਰਾ ਪੇਕੀਂ ਵੀ ਕਾਹਦਾ ਆਉਣ, ਜਦ ਭਰਾ ਈ ਅਡ ਚੁਲ੍ਹਾ
ਧਰੀ ਥੈਠੇ ਹੋਣ ।

ਬੇਬੇ-(ਅੰਦਰੋਂ) ਨੀ ਕਿਥੇ ਐ, ਕਿਤੇ ਦਿਸਦੀ ਨਹੀਂ?

ਪੁੰਨੀ-ਬੇਬੇ ਸਰ੍ਹੋਂ ਫੁਲੇ ਸੰਦੂਕ ਨਾਲ ਕੁਜੇ 'ਚ ਪਈ ਐ, ਤੇ ਨਾਲ ਈ ਐ
ਸੀਸੀ ।

ਬਲਦੇਵ-ਅਜਮੇਰ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਛੁਹ ਤਾਂ
ਬੜਾ ਈ ਸਾਉ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ।

ਪੁੰਨੀ-ਭਾਈ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋਇਆ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹੀ ਜਾਣਨ ।
ਮੈਂ ਏਸ ਵਾਰ ਆਈ ਤਾਂ ਵੇਖਿਆ, ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡਾ ਈ ਅੱਡ ਸੀ,
ਹੁਣ ਅਜਮੇਰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਰੋਟੀ ਅੱਡ ਕਰੀ ਬੈਠਾ ਐ ।

[ਬੇਬੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ।]

ਬੇਬੇ-ਲੈ ਫੜੀਂ ਪੁਤ ਇਹ ਕਾਗਤੀ, ਵੇਖੀਂ ਨਾ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਐ ।

ਬਲਦੇਵ-ਤਾਈ ਏਸ ਵਿਚ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਆਖਦੇ ਪਈ ਕੁਕੜੇ ਵਿਗੜ
ਗਏ ਨੇ । ਹੁਣ ਇਲਾਜ ਪਟਿਆਲੇ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਬੇਬੇ-ਹੱਛਾ ਪੁਤ?

ਬਲਦੇਵ-ਹਾਂ ਏਥੇ ਸੰਦ ਨਹੀਂ, ਪਟਿਆਲੇ ਬਿਜਲੀ ਨਾਲ ਇਲਾਜ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਬੈਬੇ—ਮੈਂ ਸਦਕੇ ਜਾਵਾਂ। ਲੈ ਧੀਏ, ਆਪਣੇ ਢਿਡ ਦੇ ਜੰਮਿਆਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਸਤ
ਬਿਗਾਨੇ ਚੰਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਆ ਕੇ ਹਾਲ ਤਾਂ ਪੁਛ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਪੁਤ ਪਤਾ
ਨਹੀਂ ਕੀ ਹਵਾ ਚਲੀ ਐ ਆਪਣਾ ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਖਾਣ ਆਉਂਦੇ।

ਬਲਦੇਵ—ਨਹੀਂ ਤਾਈ, ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ।

ਬੈਬੇ—ਹੱਛਾ ਪੁੱਤ, ਤੂੰ ਕਦੇ ਕਦੇ ਆ ਜਾਨੈ, ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਕਾਲਜਾ ਹੋਲਾ ਹੋ
ਜਾਂਦੈ। ਏਡੀ ਛੱਲੀ ਹੁੰਦੀ ਐ ਮੇਰੇ ਕਾਲਜੇ 'ਚ ਜਿਹੜੀ ਤੇਰੇ ਆਏ
ਤੋਂ ਈ ਭੁਰਦੀ ਐ। ਹੋਰ ਕਿਸ ਅੱਗੇ ਰੋਵਾਂ? ਤੇ ਦੁਖੜਾ ਵੀ ਕਿਸ
ਦਾ, ਆਪਣੇ ਈ ਪੁੱਤਾਂ ਦਾ! ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਲਜੇ ਬੜੇ ਅੱਲੇ ਹੁੰਦੇ
ਨਾ, ਜੇ ਰੁੱਖ ਨਾਲੋਂ ਟਾਹਣੀ ਟੁਟਦੀ ਐ ਤਾਂ ਰੁੱਖ ਵੀ ਰੋਂਦੈ। ਤੇ
ਛੇਰ ਮਾਂ—! ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਹੰਝੂ ਕੇਰਦੀ ਆਂ। ਸੁਖ ਨਾਲ
ਜੰਗੀਰਾ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹੇ, ਮੈਨੂੰ ਇਕੋ ਦਸਾਂ ਵਰਗਾ ਐ, ਮੇਰਾ ਬੱਗਾ
ਸ਼੍ਲੇਰ! (ਚਿੰਤਾਤਰ ਹੋਕੇ) ਕਦੇ ਦਾ ਗਿਆਂ, ਮੁੜਿਆ ਨਹੀਂ। ਤੇ ਬਾਹਰ
ਖੱਖ ਚੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਐ। ਸ਼ਾਇਦ ਅੰਨ੍ਹੇਗੀ ਆਏ।

ਪੁੰਨੀ—ਚਿਰ ਈ ਹੋ ਗਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ। ਖੌਰੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ
ਹਾਲ ਤੀਕ।

ਬੈਬੇ—ਨੀ ਉਸ ਲਈ ਮੱਖਣੀ ਤੇ ਖੁਰਚਣ ਰੁੱਖ ਦਿੱਤੀ ਐ ਨਾ? ਭੁੱਖਾ
ਆਉਗਾ।

ਪੰਨੀ—ਮੱਖਣੀ ਤੇ ਖੁਰਚਣ ਰਖੀ ਪਈ ਐ, ਤੇ ਤੜਕੇ ਦੀਆਂ ਫਲੀਆਂ ਵੀ।

ਬੈਬੇ—ਪੁੱਤ ਮੇਰੀ ਜਾਚੇ ਤਾਂ ਤੂੰ ਵੀ ਇਕ ਗੁੱਲੀ ਖਾ ਜਾ। ਮੈਨੂੰ ਠੰਡ ਪੈ ਜਾਵੇ।

ਲਿਆ ਨੀ ਫੜਾ ਥਾਲੀ—ਇਹ ਤਾਂ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਂਹ ਨੁਕਰ ਕਰਦਾ

ਰਹੂ। ਪੁੱਤ ਬਿੰਦ ਝੱਟ ਤਾਂ ਬੈਠ ਜਾ, ਰੱਤਾ ਦੇ ਗਲਾਂ ਤਾਈ ਨਾਲ
ਵੀ ਕਰ ਜਾ।

(ਪੁੰਨੀ ਉਸ ਨੂੰ ਥਾਲੀ ਵਿਚ ਰੋਟੀ ਪਾਕੇ ਦੇਂਦੀ ਹੈ)

ਤੇਰੇ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦੇ ਖਾਂਦੇ ਜੰਗੀਰ ਆਜੂ । ਸੁਖ ਨਾਲ ਹੁਣ ਤਾਂ
ਵਿਆਹੁਣ ਜੋਗੈ ।

ਬਲਦੇਵ—ਕਦ ਦਾ ਵਿਆਹ ਧਰਿਐ ਉਸਦਾ ?

ਬੇਬੇ—ਹਾਲ ਤਾਂ ਉਹ ਪੱਥ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਣ ਦਿੰਦਾ । ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ
ਛੇਤ੍ਰੀ ਹੀ ਪਰੋ ਦੇਣੈ । ਇਸ ਅੱਸੂ ਤੀਕ ਮੈਂ ਮੰਡਾ ਮੰਗ ਲੈਣੈ, ਕਿਤੇ
ਨਾ ਕਿਤੇ । ਆਪਣਾ ਘਰ ਸਾਂਭੈ । ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਨੰਹੂ ਲਈ ਇਕ
ਟੂਲੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਰਖੀ ਐ, ਜਿਸ ਉਤੇ ਚਾਂਦੀ ਚਿੱਟੀਆਂ ਬੁਟੀਆਂ
ਨੇ ਤੇ ਕੰਖੀਆਂ ਵਾਲੇ ਭਾਰੀ ਕੇਸਰੀ ਪੱਲੇ—

ਬਲਦੇਵ—ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੀ ਰਖਿਐ ਤਾਈ ?

ਬੇਬੇ—ਪੁੱਤੂ ਤੂ ਵਿਆਹ ਕਰਾਈ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਲਈ ਕੀ ਘਾਟਾ ਐ ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ
ਦਾ ? ਤੂ ਵੀ ਹੁਣ ਵਿਆਹ ਕਰਾ । ਤੇਰੇ ਹਾਣ ਦੇ ਦੋ ਦੋ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ
ਜਵਾਕ ਲਈ ਫਿਰਦੇ ਨੈ, ਤੂ ਸੁੱਕਾ ਪੁੱਕਾ ਈ ਬੈਠਾ ਐਂ । ਭੁਲਾ ਕਦ
ਤੀਕਰ ਕੁਆਰ ਕੇਠਾ ਪਾਈ ਰਖੇਂਗਾ ? ਹੁਣ ਸੁਖ ਨਾਲ ਤੇਰੀ
ਪੱਕੀ ਨੌਕਰੀ ਵੀ ਐ, ਹੁਣ ਵੇਲਾ ਐ ਪੁੱਤੂ ਫੇਰ ਕੀ ਧੌਲੇ ਆਇਆਂ
ਤੇਂ ਕੌਗਣਾ ਬੰਨ੍ਹੇਗਾ ? ਬਸ ਠੇਡੇ ਮਾਰ ਕੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਅਗੇ ਈ
ਅਗੇ ਤੇਰੀ ਜਾਨਾ ਐਂ । ਤੂ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਐਂ । ਪਹਿਲਾਂ
ਘੋੜੀ ਚੜ੍ਹੁ । ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਵਾਲੂ ਬਣਾ ਲਵੀਂ । ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਲਗ
ਕੇ ਉਹ ਵੀ ਤਰ ਜਾਓ ।

ਬਲਦੇਵ—(ਹੱਸਕੇ) ਬੇਬੇ ਤੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਤਾਂ ਜੀ ਕਰਦਾ ਵਿਆਹ
ਕਰਵਾ ਲਵਾਂ । ਪਰ ਕਰੀਏ ਕੀ ਏਸ ਨੌਕਰੀ 'ਚ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਆਪ
ਮਸਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਐ ।

ਬੇਬੇ—ਉਂ, ਕੁੜੀ ਨੇ ਆਪਦੇ ਭਾਗਾਂ ਦਾ ਖਾਣੈਂ । ਜੇ ਰੱਖ ਕੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਥਰਾਂ
'ਚ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦੇਂਦੇ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਨਾ ਦੇਉ ।

ਪੁਨੀ—ਲੈ ਵੀਰਾ ਇਕ ਟਿੱਕੀ ਹੋਰ ਲੈ ਲੈ ।
ਬਲਦੇਵ—ਬਸ ਬਸ । (ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ) ਚਚਚ ! ਸੁਆਦ ਦੀ ਆ ਗਿਆ ਰੋਟੀ
ਦਾ । ਜੰਗੀਰ ਨੂੰ ਮੰਗ ਲਿਆਂ ਕਿਤੇ ?

ਬੇਬੇ—ਬਸ ਉਸ ਦੀ ਮੰਗਣੀ ਹੋਈ ਲੈ । ਤੇ ਏਸ ਦੀ ਬਹੁ ਲਿਆਉਂਗੀ ਮੈਂ
ਮਾਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਟੋਲ ਕੇ । ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਦੌਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਘਰੇ
ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ, ਮੇਰਾ ਘਰ ਚੌੜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ।
ਉੱਡ ਗਈ ਦਾਤ ਤੇ ਰਹਿ ਗਈ ਕਮਜ਼ਾਤ । ਏਸ ਵਾਰ ਦਾਜ਼ ਦਹੇਜ
ਪਿਆ ਖੂਹ 'ਚ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੁੜੀ ਚੰਗੇ ਘਰ ਦੀ ਲਿਆਉਣੀ ਐ—
ਛੁੱਟ ਵਰਗੀ ਸੋਹਣੀ । ਟੱਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਸਾਕ ਆਇਆ
ਤਾਂ ਸੀ ।

ਬਲਦੇਵ—ਫੇਰ ਫੜ ਲੈਣਾ ਸੀ ਰੁਪਿਆ ।

ਬੇਬੇ—ਪੁੱਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਛਾ ਭੈੜੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੂੰਹ ਇਕ ਝਿਉਰ ਨਾਲ
ਨਿਕਲ ਗਈ ਸੀ । ਉਝ ਲਗੀ ਹੋਈ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੋੜਮੇ ਨੂੰ ।
ਮੈਂ ਭਲਾ ਕਿਉਂ ਲਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਖ ਦਿੱਤਾ,
'ਭਾਈ ਮੈਨੂੰ ਘੋੜੀਆਂ ਜੋੜੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ । ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕੁੜੀ
ਚਾਹੀਦੀ ਐ ਜੋੜੀ ਵੇਹੜੇ 'ਚ ਬੈਠੀ ਸੋਹਣੀ ਲਗੇ, ਚਰਖਾ ਕੱਤਦੀ
ਸੁਹਾਵੇ, ਦੁਧ ਰਿੜਕੇ ਤਾਂ ਚੁੜਾ ਛਣਕ ਛਣਕ ਪਵੇ ।

ਬਲਦੇਵ—ਬੇਬੇ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵੀ ਟੋਲ ਦੇ ਨਾ ਕੋਈ ਅਜੇਹੀ ਕੁੜੀ ।

ਬੇਬੇ—ਹੂੰਹ ! ਸਾਡੀ ਜੱਟੀ ਤੈਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆਉਣੀ ਐ ਕਿਤੇ ? ਤੂੰ ਤਾਂ ਲਾਹੌਰੋਂ
ਈ ਲਿਆਵੇਂਗਾ ਕੋਈ ਉੱਚੀ ਅੱਡੀ ਵਾਲੀ ।

ਬਲਦੇਵ—ਬੇਬੇ ਕਾਸੇ ਦੀ ਸੌਂਹ ਖੁਆ ਲੈ, ਤੇਰੀ ਟੋਲੀ ਕੁੜੀ ਮੈਨੂੰ ਪਸੰਦ

ਆ ਜੂ

(ਬਲਦੇਵ ਜਾਣ ਲਈ ਖੜਾ ਹੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

ਬੇਬੈ-(ਹੱਸ ਕੇ) ਜੁਲਾਹੇ ਦੀਆਂ ਮਸਖਰੀਆਂ ਮਾਂ ਨਾਲ । ਪਟੂ ਨੂੰ ਮਗਜ ਭੰਨ
ਭੰਨ ਗਲਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ । ਰਤਾ ਛਰਕ ਨੀ ਪਿਆ ਏਸ ਵਿਚ ।
ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਏਸ 'ਚ ਕੋਈ ਰੜਕ ਮੜਕ ਨਹੀਂ । ਵੇ
ਪੱਤਾ ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਰੀ ਹੋ ਗਈ ਤੈਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ । ਸੁਖ ਨਾਲ ਤੇਰਾ ਛੇਤੀ
ਵਿਆਹ ਹੋਵੇ.....ਜਰਨੈਲੀ ਵਾਜਾ ਵਜੇ ਤੇਰੀ ਜੰਵ ਵਿੱਚ ।

(ਦਰਵਾਜਾ ਕਾੜ ਦੇਣੀ ਵਜਦਾ ਹੈ)

ਬਲਦੇਵ-ਸ਼ਾਇਦ ਅੰਨ੍ਹੇਰੀ ਆਉਂਦੀ ਐ । ਅੱਛਾ ਮੈਂ ਚਲਦਾ ਆਂ !
ਬੇਬੈ- ਚੰਗਾ ਪੁੱਤ ਜਿਊਂਦਾ ਰਹ੍ਹੇ, ਜੰਮ ਜੰਮ ਆਵੇ !

(ਬਲਦੇਵ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

ਕੁੜੇ ਬਾਰ ਲਾ ਦੇ ਹਵਾ ਆਉਂਦੀ ਐ । (ਛਟੀਆਂ ਦਾ ਰੁੱਗ ਢਾਹ ਕੇ)
ਨੀ ਬਾਰ ਜੜ ਦੇ !

ਪੁੰਨੀ-(ਬਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਕ ਕੇ) ਨੀ ਮਾਣੀ ! ਬਲਾ ਕਾਲੀ ਬੋਲੀ ਅੰਨ੍ਹੇਰੀ ਚੜ੍ਹੀ
ਆਉਂਦੀ ਐ !

(ਉਹ ਬੂਹਾ ਭੀਤ ਕੇ ਕੁੰਡੀ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ)

ਬੇਬੈ-ਤੇ ਜੰਗੀਰ ਹਾਲੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਬੈਹਕਿਆਂ । ਕਿਤੇ ਕੌਡੀਆਂ ਗੀਠੇ ਖੇਡਣ
ਬੈਠ ਰਿਆ ਹੋਉ ।

ਪੁੰਨੀ-ਪੱਤਾ ਨਹੀਂ ।

ਬੇਬੈ-ਨੀ ਹੱਡ ਹਗਾਮ ਐ । ਤੜਕੇ ਕੁੱਕੜ ਬਾਂਗਾਂ ਦੇ ਦੇਕਮਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ
ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਜੁੱਲੀਊਂ ਧੂਹ ਕੇ ਮਸਾਂ ਬਾਹਰ ਕਛਦੀਆਂ । ਮਿਤੂ
ਲੁਹਾਰ ਦੀ ਭੱਠੀ ਕਦੇ ਦੀ ਬਲ ਦੁਕਦੀ ਐ, ਤੀਵੀਆਂ ਕਦੇ ਦੀਆਂ
ਖੁਹ ਤੋਂ ਮੁੜ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਤੇ ਇਹ ਸੁੱਤੇ ਦਾ ਸੁੱਤਾ ! (ਫਕਣਾ)

ਹਵਾ ਕਿੰਨੀ ਤੇਜ਼ ਐ। ਨੀ ਕੁੱਤਾ ਕਿਥੇ ਐ ?

ਪੰਨੀ-ਨਾਲ ਈ ਲੈ ਗਿਆਏ।

ਬੋਬੀ-ਲੈ ਵੇਖ, ਕੁੱਤੇ ਦਾ ਵਸਾਹ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਦੀ ਪਿਟਦੀ
ਸਾਂ, ਜਿਦਨ ਉਹ ਮਰਾਸੀਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਕਤੂਰਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ
ਸੀ। ਸੰਦਰੇ ਨੂੰ ਮਰਾਸੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ੋਕ ਨੇ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਨਾਲ ਲਈ
ਫਿਤੇ, ਗਿਆਏ ਮਹੀਂਆਂ ਨਹੂਂ। ਉਣ ਤੇ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਈ ਧੂ ਕੇ
ਲੈ ਗਿਆਏ।

ਪੰਨੀ-ਹਲਾ ਕੀ ਹੋਇਆ ਆ, ਜਾਓ।

ਬੋਬੀ-ਛੇਤੀ ਕਰ ਸਾਰੇ ਅੰਗਿਆਰੁ ਕੱਠੇ ਕਰ ਲੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਲੂਸੜੇ ਉੱਡ
ਉੱਡ ਪੈਣਗੇ।

ਪੰਨੀ-(ਤਾਕੀ ਵਿਚੋਂ ਝਾਕ ਕੇ) ਬੋਹੜ ਦੇ ਟਾਹਣ ਟੁੱਟ ਟੁੱਟ ਭਿਗਦੇ ਨੇ ਤੇ
ਟਿੱਬਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਰੇਤਾ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ !

ਬੋਬੀ-ਹਾਏ ਰੋਬਾ ! ਏਸ ਕਾਲੀ ਬੋਲੀ ਅੰਨ੍ਹੇਗੀ ਚੇ ਮੇਰੀਆਂ ਮਹੀਂਆਂ
ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ ਫਿਰਦੀਆਂ ਨੇ.....।

[ਦਰਖਤ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼]

ਇਹ ਕੀ ਸੀ ?

ਪੰਨੀ-ਬਾਬੇ ਸੁੰਦਰ ਦਾ ਪਿੱਪਲ। ਟੁੱਟ ਕੇ ਆਹ ਜਾ ਪਿਆ !

ਬੋਬੀ-ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਾਲਜਾ ਕੱਢ ਲਿਆ ਏਸ, ਨੇ। ਉਹ ਕਿਥੇ ਹੋਉ
ਏਸ ਵੇਲੇ ?

ਪੰਨੀ-ਤੁਰਿਆ ਈ ਆਉਂਦਾ ਹੋਉਂ !

ਬੋਬੀ-ਨੱਥੀ ਦੇ ਮਾਮੇ ਨੂੰ ਇਕ ਪਿੱਪਲ ਨੇ ਈਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ! ਪਿੱਪਲ ਵੀ
ਉਠ ਵਾਂਗ ਚੋਰੀ ਹੁੰਵੇਂ ਨੇ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਬਦਲਾ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਨੇ.....
ਮੈਂ ਜਾਨੀ ਆਂ.....ਦੇਖਾਂ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਉਹ.....।

ਪੁੰਨੀ-ਤੂ ਉਹਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਦੇਖੋਗੀ ? ਬੈਠ, ਕਿੱਥੇ ਚੱਲੀ ਅੰ ? ਹਵਾ 'ਚ ਤਾਂ
ਭੂਤਨੈ ਨੱਚਦੇ ਨੇ ।

ਬੇਬੇ-ਹਾਏ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ! ਮੇਰਾ ਸਿਉਣਾ ! ਮੇਰੀ ਡੱ� ! ਉਹਨੂੰ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਵਾ
ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ । ਉਸ ਅੱਲੀ ਮਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਚੜ੍ਹੇ ਛਿਪੇ ਦੀ ਵੀ ਖਬਰ
ਨਹੀਂ । ਉਹ ਟਿੱਬਿਆਂ ਤੇ ਭੱਜਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੋਉ ਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇਗੀ
ਉਸ ਨੂੰ ਦਵੱਲੀ ਫਿਰਦੀ ਹੋਉ.....(ਝੱਲੀ ਅੱਡ ਕੇ) ਹੇ ਮੀਰਾਂ ਸਾਹਬ
ਦਿਆ ਪੀਰਾ, ਉਸਨੂੰ ਬਖਸ਼ਾਂ ! ਹੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮੇਰੇ ਪੱਤ ਉੱਤੇ ਮੇਹਰ
ਕਰੋਂ ! ਹੇ ਟੋਭੇ ਵਾਲਿਆ ਸਾਈਆਂ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਖੋਰ ਨਾਲ ਘਰ
ਲਿਆਈ ! ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਜੰਮਦੇ ਦਾ ਈ ਏਸ ਦਾ ਸੰਸਾ ਲੱਗਿਆ
ਰਿਹਾ.....।

[ਕੁੱਤਾ ਭੋਂਕਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼

ਪੁੰਨੀ-ਆ ਗਿਆ !

[ਕੁੱਤਾ ਭੋਂਕਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਬੁਹੇ
ਉੱਤੇ ਠੱਕ ਠੱਕ]

ਬੇਬੇ-ਆਹੋ, ਕੁੰਡੀ ਲਾਹ !

(ਪੁੰਨੀ ਬੂਹਾ ਖੋਲੂਦੀ ਹੈ । ਹਵਾ ਦੀਆਂ ਸੂਕਾਂ । ਜੰਗੀਰ
ਦਾ ਮੂੰਹ ਮੱਥਾ ਰੇਤੇ ਨਾਲ ਅਟਿਆ ਪਿਆ ਹੈ । ਕੁੱਤਾ
ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਜੰਗੀਰ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਧੂਹ ਕੇ ਦੂਜੇ
ਕੋਠੇ ਵਿਚ ਛੱਡ ਆਉਂਦਾ ਹੈ)

ਜੰਗੀਰ-(ਸਾਹੇ ਸਾਹ ਹੋਇਆ) ਪੁੰਨੀ, ਇਕ ਮੈਂਹਿ ਐਧਰ ਨਹੀਂ ਆਈ ?

ਪੁੰਨੀ-ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਕਿਉਂ ਕੀ ਹੋਇਆ ?

ਜੰਗੀਰ-ਟੋਭੇ ਉੱਤੇ ਨਵੂਅਉਂਦੇ ਨੂੰ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਰੇਤਾ ਚੜ੍ਹੁ ਆਇਆ। ਬੜੀ
ਤਿਖੀ ਹਨੇਰੀ ਸੀ। ਹਥ ਨੂੰ ਹਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਖਦਾ। ਜਦ ਮੈਂ
ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਮੈਂਹਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰ ਗਈ।
ਬਸ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਕੀ ਟੁਰਿਆ ਆਉਣੇ।

ਪੁੰਨੀ-ਤੇ ਤੀਜੀ ?

ਜੰਗੀਰ-ਹਾਂ ਤੀਜੀ ਧੋਤੇ ਖੁਰਾਂ ਵਾਲੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਆ ਕੇ ਵਾੜੇ ਵਿਚ
ਵੀ ਵੇਖਿਆ। ਦੋ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਆਇਆਂ, ਪਰ ਤੀਜੀ ਦਾ ਪਤਾ
ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ।

ਬੇਬੇ-(ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ) ਲੈ ਵੇਖ, ਬੈਠ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਂਗਾ ਓਬੇ ਕੌਡੀਆਂ ਮਾਰਨ
ਮੈਂ ਭੁੱਲੀ ਆਂ ਤੈਨੂੰ ?

ਜੰਗੀਰ-ਪਰ ਮਾਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਟੋਭੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਸਾਰੀਆਂ
ਮੈਂਹੀਆਂ ਮਲ ਮਲ ਨਵੂਅ ਰਿਹਾ ਸਾਂ।

ਬੇਬੇ-ਬਾਹਲੀਆਂ ਚਤੁਰਾਈਆਂ ਨਾ ਘੋਟ। (ਕੁੱਤੇ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ) ਫੇਰ
ਇਸ ਲਗਦੇ ਭੁੱਕੂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ? ਇਸ ਨੂੰ
ਘਰ ਛਡ ਜਾਂਦਾ।

ਪੁੰਨੀ-ਚਲ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਣੀ, ਹੁਣੇ ਆਇਐ। (ਜੰਗੀਰ ਵਲ) ਚੰਗਾ ਵੀਰ
ਅਗੇ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਆ ਜਾਇਆ ਕਰ। ਪਿਛੋਂ ਮਾਂ ਬੜਾ ਛੀ ਫਿਕਰ
ਕਰਦੀ ਸੀ।

ਜੰਗੀਰ-ਇਹ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਲਾ ਬਹਿੰਦੀ ਏ। ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਮਰ ਚਲਿਆ ਸਾਂ?
ਨੇੜੇ ਟੋਭੇ ਤੇ ਮੱਝਾਂ ਈਂਟਾਂ ਨਵੂਅਉਂਦਾ ਸਾਂ।

ਬੇਬੇ-ਚੰਗਾ ਵੇ ਚੰਗਾ, ਕਲ ਜੰਗੀਆ, ਕਾਲੀ ਜੀਭ ਨਾ ਕਢ। ਹਰ ਵੇਲੇ
ਮਰਨ ਦੇ ਡਰਾਵੇ ਦਿੰਦਾ ਰਹਿਨਾ ਏਂ।

ਪੁੰਨੀ-ਤੜਕੇ ਦਾ ਭੁਖਾ ਏ ਵੀਰ, ਰੋਟੀ ਤਾਂ ਖਾ ਲੈਣ ਦੇ।

ਬੇਬੇ—ਭੁਖਾ ਮੈਂ ਨਿੱਜ ! ਓਥੇ ਥੇਤਾਂ 'ਚੋਂ ਬਥੇਰਾ ਚਰ ਆਇਆ ਹੋਉ ।
 ਜੰਗੀਰ—ਹਾਂ ਚਰ ਆਇਐਂ ।
 ਬੇਬੇ—ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਹੋਸ਼ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਮੈਂਹਿ ਕਿਉਂ ਖੇ ਆਉਂਦਾ ? ਹਾਇ,
 ਐਡੀ ਸੋਹਣੀ ਮੈਂਹਿ ! ਸਿੰਗਾਂ ਦੇ ਕੁੰਡਲ 'ਚੋਂ ਪੈਸਾ ਕਿਹੜਾ
 ਨਿਕਲਦਾ ਸ੍ਰੀ ਤੇ ਕੇਡਾ ਲੇਵਾ ਸ੍ਰੀ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਲਗਦਾ ਹੋਇਆ ।
 ਚੰਦਰਾ ਉਂਹਈਓ ਏ ਕਿਤੇ ਛਡ ਆਇਆ ।
 ਜੰਗੀਰ—ਹਾਂ, ਡੱਡ ਆਇਆ, ਐਨੀ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਦੇਖ-ਪਾਖ ਕੀਤੀ ਸੀ ।
 ਬੇਬੇ—ਚੰਗਾ ਬਹੁਤਾ ਭੌਂਕ ਨਾ, ਇਕ ਮੈਂਹਿ ਗੁਆ ਆਇਆ, ਦੂਜੇ ਉਤੇ
 ਜੀਭ ਮਾਰਦੇ । ਇਕ ਨਾ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਬਿਲੇ ਲਾ ਆਉਂਦੇ ।
 ਘਰ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਏਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾਂਦੀ ਨਾ ਲੱਗਦਾ ਹੋਵੇ । ਤੇ ਏਸ ਕੁਤੜੇ
 ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਘੜੀਮੀ ਫਿਰਦੇ ?
 ਜੰਗੀਰ—ਮਾਂ ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਬੋਲਣ ਦਾ ਸੁਭਾ ਪੈ ਗਿਆ । ਕੁੱਤਾ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਆਖਦੇ ?
 ਸਿਆਲ ਹੁਨਾਲ ਪੇਲੀਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਐ ਨਾ, ਏਸੇ
 ਲਈ ? ਦੋ ਵੇਲੇ ਸੁੱਕੇ ਟੁਕੁਰਾਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਕਦੇ ਕੁਝ
 ਦਿੱਤਾ ਮੈ ?
 ਬੇਬੇ—ਤੇ ਦੁਧ ਜੋ ਦੋ ਵੇਲੇ ਝੁਲਸਦਾ ਮੈ ?
 ਜੰਗੀਰ—ਉਹ ਮੇਰੇ ਵੰਡੇ ਦਾ ਪੀਂਦੇ । ਤੂੰ ਤਾਂ ਏਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਝਲਦੀ ।
 ਬੇਬੇ—ਚੁਪ ਕਰ ਜਾ ਗ਼ਰਕ ਹੋਣਿਆ ! ਓਹ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਜੋ ਸਨ ਸੋ ਸਨ, ਇਹ
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਚਾਰ ਉੱਗਲ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲਿਆ । ਰਤਾਂ ਗੱਲ ਆਖੋ,
 ਗਿੱਚੀ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ।
 ਜੰਗੀਰ—ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਬੈਲਣ ਦੀ ਆਦਤ ਐ । ਦੁਪਹਿਰੇ ਦੁਪਹਿਰੇ
 ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਟੁਕ ਦੇਣ ਗਿਆ, ਫੇਰ ਗੱਜਣ ਤੁਖਾਣ ਤੋਂ ਹਲ
 ਦੀ ਮਛੇਲ ਠੁਕਵਾ ਕੇ ਕਿਆਰਾ ਵਾਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ । ਤੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਾ

ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਪਸੰਦ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਏ ?

ਬੇਬੇ-ਵੇ ਤੂੰ ਕਰਨ ਜੋਗਾ ਹੈਂ ਈ ਕੀ ? ਬੋਥੇ ਦਿਨ ਕੁਝ ਗੰਡਾ ਆਉਂਦੇ ।
ਅਜ ਮੈਂਹਿ ਦੇ ਆਇਆ, ਹਥਨੀ ਵਰਗੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਵੇਂ ਕੈਵੇਂ
ਦੇ ਆਇਆ ਕਿਤੇ ।

ਜੰਗੀਰ-ਹਾਹੋ, ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਦੇ ਆਇਆ ਮੈਂ ।

ਬੇਬੇ-ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੋਰ । ਆਉਂਦੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਛਿਤਰੀਂ ਨਹੀਂ ਨਾ ਭਰਿੰਦਾ ।

ਜੰਗੀਰ-ਤੇ ਤੂੰ ਚੋੜ੍ਹਾ ਕਰਦੀ ਅੈਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ?

ਪੁੰਨੀ-ਛੱਡਿਆ ਵੀ ਕਰ ਮਾਣੀ, ਤੂੰ ਵੀ ਤੇ ਇਕ ਗੱਲ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਈ ਬਹਿ
ਜਾਨੀ ਅੈਂ । ਬਾਹਰ ਨੁਗੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਮੱਠਾ ਹੋ ਜਾਏ, ਆਪੇ ਲੱਭ
ਪਉਗੀ ਮੈਂਹਿ ।

ਬੇਬੇ-ਨੀ ਨੁਗੀ 'ਚ ਕੁੱਤਾ ਨਾ ਗੁਆ ਆਇਆ ? ਮਸਤਿਆ ਹੋਇਆ ਅੈ ।
ਖਰੋਟਾਂ ਕੌਡੀਆਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ । ਮੈਂ ਵੀ ਇਕ
ਦਿਨ ਵੇਖਦੀ ਅਂ, ਦੋ ਦਿਨ ਵੇਖਦੀ ਅਂ, ਜੋ ਨਾ ਏਸ ਕੁਤੜੇ ਨੂੰ
ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਮਾਰਾਂ ।

ਜੰਗੀਰ-ਕਿਵੇਂ ਸੁਟ ਦਵੇਂਗੀ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ? ਜਦੋਂ ਦੇਖੇ ਨੁਗੀ ਵਾਂਗ ਚੜ੍ਹੀ
ਰਹਿੰਦੀ ਅੈ ।

ਪੁੰਨੀ-ਲੈ ਵੀਰ ਹਾੜ੍ਹੇ, ਤੂੰ ਨਾ ਘਾਬਰ, ਮਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਸੁਣਾ ਈ ਅੈ । ਦੋ ਗੱਲਾਂ
ਆਖ ਲਈਆਂ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ । ਚਲ ਟੁਕੁ ਖਾ । ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ
ਤੱਤੀ ਕਰਦਿੰਨੀ ਅਂ ਰੋਟੀ ਤੇ ਫਲੀਆਂ ।

ਜੰਗੀਰ-(ਗਲੇਡੂ ਛਰ ਕੇ) ਨਹੀਂ ਬੀਰੇ, ਜੇ ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਖੀ ਰਹਿੰਦੀ ਅੈ
ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਇਥੇ ਰਹਿਣਾ ।

ਪੁੰਨੀ-ਕੀ ਗਲਾਂ ਕਰਦਾ ਏ ਮੇਰਾ ਕਮਲਾ ਨਿਕਾ ਵੀਰ ? ਬੈਠ ਚੋਂਕੀ ਤੇ ।
(ਮੂੜਾ ਅਗੇ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਉਂਦੀ ਹੈ) ਮੈਂ ਹਥ ਪੁਆਉਨੀ

ਆਂ ਤੇਰੇ। ਕਿਵੇਂ ਸਿਰ ਮੂੰਹ ਰੇਤੇ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਐ।

ਬੇਬੇ—ਨੀ ਤੇਰੇ ਲਾਡਾਂ ਨੈ ਏਸ ਨੂੰ ਚੰਭਲਾ ਰਖਿਆ ਏ। ਜਾਣ ਦੇ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਦੇ।
ਮੈਥੋਂ ਨਹੀਂ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਲੋਸ ਪਲੋਸ ਰਖੀਦੇ ਇਹ ਸੰਢੇ। ਜੰਮ ਰਿਤੇ
ਪਾਲ ਦਿਤੇ, ਤੇ ਉਤੇਂ ਫੇਰ ਮੈਨੂੰ ਝਈਆਂ ਲੈ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਨੇ। ਮੈਂ
ਤਾਂ ਸੋਚਦੀ ਸਾਂ ਕਿ ਇਹ ਤੌਜਾ ਕੁਝ ਅਸੀਲ ਏ, ਪਰ ਸਾਰੇ ਦੇ
ਸਾਰੇ ਫਾਹੇ ਦੇਣ ਜਾਗੇ ਨੇ। ਇਕ ਮੈਂਹਿ ਰੁਆ ਆਇਆ, ਦੂਜੇ
ਉਤੇਂ ਡੇਲੇ ਕਢਦੇ।

ਜੰਗੀਰ—ਚੰਗਾ ਫੇਰ, ਮੈਂ ਵੀ ਪਿਛ ਦਾ ਪੁਤ ਨਹੀਂ ਜੇ ਹੁਣ ਏਸ ਘਰ ਦਾ
ਪਾਣੀ ਵੀ ਪੀਆਂ.....।

ਪੁੰਨੀ—ਹਾਡੇ ਵੇ ਵੀਰ, ਕੀ ਕਰਦਾ ਏਂਤੂ ? ਫੜ ਖਾਂ ਮਾਣੀ ਵੀਰ
ਚਲਿਆ ਏ !

ਬੇਬੇ—ਇਹ ਤਾਂ ਨਿਕਲਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦਾ ਏ, ਅਜ ਨਹੀਂ ਜਾਉ ਤਾਂ ਕਲ ਨੂੰ
ਜਾਉ ! ਮੈਂ ਏਸ ਦੇ ਚਾਲੇ ਭੁਲੀ ਹੋਈ ਆਂ ਕਿਤੇ ? ਜਿਸ ਧੀ ਪੁਤ
ਨੂੰ ਕੈਡਾਂ ਤੇ ਜੁਏ ਦਾ ਭੁਸ ਪੈ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਘਰ ਵਿਚ ਕਦ ਟਿਕਣਾ ?
ਜੰਗੀਰ—ਹਾਂ.....ਮੈਂ ਏਸ ਘਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਟਿਕਾਂਗਾ.....ਨਹੀਂ ਟਿਕਾਂਗਾ.....
ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਆਖਦਾਂ, ਨਹੀਂ ਟਿਕਾਂਗਾ ! ਜਿਥੇ ਤੇਰੇ ਵਰਗੀ ਮਾਂ
ਹਰ ਵੇਲੇ ਸੰਘੀ ਨੱਧੀ ਰਖੇ ਓਥੇ ਕੌਣ ਰਹੂਗਾ।

ਬੇਬੇ—ਹਾਂ ! ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ। ਓਥੇ ਬੈਠੀ ਏ ਨਾਂ ਮਤੇਰ ਮਾਂ, ਪਕਾ ਪਕਾ
ਖਵਾਉ ਤੈਨੂੰ ਪਰੈਂਠੇ। ਬਲਦੀ ਬਲਦੀ ਭੁਬਲ ਨਾ ਦੇਉ ਤੇਰੇ
ਮੂੰਹ, ਚ !

ਜੰਗੀਰ—ਕੁਝ ਹੋਵੇ ਮੁੜ ਤੇਰਾ ਟੁਕ ਖਾਣ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ !
ਬੇਬੇ—ਹਾਂ ਮੇਰਾ ਟੁਕ ! ਗਰਕ-ਹੋਣਿਆ, ਮੇਰਾ ਟੁਕ ਖਾ ਕੇ ਤਾਂ ਏਡਾ
ਹੋਇਐਂ !

[ਜੰਗੀਰ ਬਾਲੀ ਦੇ ਠੇਡਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ।

ਵੇ ਕਲਜੋਗਿਆ, ਤੂ ਜੋ ਅੰਨ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦਿਤੇ, ਰੱਬ ਆਪਣੀ
ਦਰਗਾਹੋਂ ਤੈਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦਵੇ ! ਪਟਮਲੀ ਪੈਣਿਆਂ, ਮੇਰੇ ਕੀਤੇ ਦਾ
ਇਹ ਫਲ ? ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਨਾਮ !

ਜੰਗੀਰ-ਤੂ ਮਾਂ ਨਹੀਂ-ਡੈਣ ਐਂ, ਡੈਣ !

ਬੇਬੇ-ਤੈਨੂੰ ਲੜ ਜੇ ਕਾਲਾ ਨਾਗ ਜੰਗੀਰ ਬੰਦਿਆ ! ਟੁਟ ਜਾਏਂ ਅਧ-
ਵਿਚਾਲਿਓਂ ! ਨਾ ਨੈਪਰੇ ਚੜ੍ਹੋਂ ਤੂ ਫੁੱਬ-ਜਾਣਿਆ !

[ਜੰਗੀਰ ਬੂਹਾ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਹਵਾ ਦੇ ਬੁਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਪੁੰਨੀ-(ਜੰਗੀਰ ਨੂੰ ਢੜ ਕੇ) ਕਿੱਥੇ ਚਲਿਐਂ ਮੇਰੇ ਚੰਨ ਵੀਰ ? ਏਸ ਛੂਕਦੀ
ਨੂਰੀ ਤੇ ਚੁਤੋਂ ਪੈਂਦੀ ਕਾਲੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ? ਨਾ ਮੇਰਾ ਸੁਹਣਾ ਵੀਰ,
ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਬਾਝ ਕਿਵੇਂ ਰਵ੍ਹਾਂਗੇ ?

[ਜੰਗੀਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਹਾਂ ਛੁੜਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਜੰਗੀਰ-ਛੱਡ ਦੇ ਮੈਨੂੰ ਬੀਰੇ, ਮੇਰਾ ਹੁਣ ਏਥੇ ਰਹਿਣਾ ਧਰਮ ਨਹੀਂ, ਜਾਣ
ਕੇ ਜੈਨੂੰ ਬਾਹਰ !

ਪੁੰਨੀ-ਹਾਏ ਮੇਰਾ ਘੁੱਲਾ ਵੀਰ, ਤੂ ਤੜਕੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖਾਧੀ ! ਮੈਂ
ਤੇਰੇ ਲਈ ਫਲੀਆਂ ਤੇ ਮਖਣੀ ਰਖੀ ਐ।

ਜੰਗੀਰ-(ਹਥ ਛੁੜਾ ਕੇ) ਵੇਖੀ ਜਾਓ ! (ਕੁਤੇ ਨੂੰ ਪੁਚਕਾਰ ਕੇ) ਚਲ ਮੇਰਾ ਸ਼ੋਰ !

ਜੰਗੀਰ ਕੁਤੇ, ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਦੇਵੇਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਡਦੀ ਕੁਤੇ ਦੀ ਭੌਂ ਭੌਂ
ਸੁਣਦੀ ਹੈ।

ਪੁੰਨੀ-(ਰੀਖ ਕੇ) ਮਾਂ !

ਬੇਬੇ-ਤੀਜਾ ਵੀ ਗਿਆ !

ਪੁੰਨੀ-ਮੇਰਾ ਤੀਜਾ ਵੀਰ ! ਮਾਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਸੱਦ ਲੈ, ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਉਹ ।
 ਸੁਣ, ਉਸ ਦੇ ਕੁਤੇ ਦੀ ਭੌਂਕ ਸੁਣਦੀ ਐਂਦੀ । (ਹਟਕੋਰੇ ਲੈਂਦੀ ਹੋਈ)
 ਡਲੀਆਂ ਤੇ ਸਾਗ ਹੁਣ ਤਕ ਤੱਤਾ ਪਿਆ ਐ.....

[ਕੁਤੇ ਦੀ ਦੂਰ ਸਾਰੇ ਧੇਲੀ ਆਵਾਜ਼ ।

ਆਹ ਸੁਣ, ਸੁਣਦੀ ਐਂ ?
 ਬੇਬੀ-ਹਾਂ, ਹਾਂ.....ਸੁਣਦੀ ਅਂ ।
 ਪੁੰਨੀ-ਤੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਨਾ ਰੋਕਿਆ ? ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਹੁਣ
 ਵੀ ਸੱਦ ਲੈ ।
 ਬੇਬੇ-ਹੱਛਾ.....(ਸੋਚਦੀ ਹੋਈ) ਹੱਛਾ.....ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਗਿਆ । ਪਰ ਉਹ ਵੀ
 ਭਲਿਆ ਗਿਆ ਸਤਨਾਂ ਵਾਂਗ ।

[ਉਹ ਹੰਡ ਕੇ ਪੀੜ੍ਹੀ ਉਤੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਸੀ, ਆਸ ਸੀ.....ਹੁਣ ਕਿਸੇ
 ਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ । (ਵਕਢਾ) ਜਦ ਸਿਆਲ ਵਿਚ ਕਾਲੀਆਂ
 ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਕਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ ਤੇ ਵਾੜੇ 'ਚ ਮੈਂਹੀਆਂ ਤੁਲ ਹੇਠਾਂ
 ਕੰਬਲਗੀਆਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਕੱਲੀ ਕੱਠੇ 'ਚ ਬੈਠੀ ਹੋਵਾਂਗੀ.....ਫੇਰ ਮੈਂ
 ਕਿਸ ਨੂੰ ਉਡੀਕਣੈ.....ਕਿਸ ਦੀਆਂ ਵਿਡਕਾਂ ਸੈਣੀਆਂ ਨ.....!

ਪੁੰਨੀ-ਹਾਏ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੇਰੀ ਕੌੜ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਅੱਕ ਕੇ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਚਲੇ ਗਏ
 ਸਨ । ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਤੂੰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ । ਸੱਦ ਲੈ ਹੁਣ ਵੀ !

ਬੇਬੀ-(ਖਿੜ ਕੇ) ਕੀ ਆਖਿਆ ਸੀ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ? ਮੈਂਹਿ ਗੁਆ
 ਆਇਆ-ਪੁਛਿਆ ਤਾਂ ਉਤੇਂ ਵੜ੍ਹ-ਖਾਉਂਦੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ।
 ਬੂਹਾ ਭੀੜ ਦੇ ! ਫਲੂਸਕੇ ਉਡ ਉਡ ਪੈਂਦੇ ਨੇ । ਚੁਲ੍ਹੇ ਦੀ ਅੱਗ ਮੇੜ

ਦੇ । ਨੂੰਹੀ ਠੱਲ੍ਹੁਣ ਪਿਛੋਂ ਮੈਂ ਤੇਹੇ ਬਾਪੂ ਕੋਲ ਖੇਤ ਜਾਉਂਗੀ ਤੇ
ਮੈਂਹਿ ਟੋਲਾਂਗੇ.....।

[ਪੁੰਨੀ ਤਾਕੀ ਕੋਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਪੁੰਨੀ-ਮਾਂ, ਨੂੰਰੀ ਹੋਲੀ ਹੋ ਗਈ । ਖਖ ਬੈਠਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਆਹ ਹੱਜਣ
ਤਖਾਣ ਦੇ ਘਰ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਮੈਂਹਿ ਤੁਰੀਆਉਂਦੀ ਹੈ !

ਬੇਬੇ-ਕੀ ?

ਪੁੰਨੀ-ਆਪਣੀ ਮੈਂਹਿ ਮੁੜ ਆਈ !

ਬੇਬੇ-ਹਾਏ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ! ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ !!

[ਬੇਬੇ ਮੁੜ ਪੀੜ੍ਹੀ ਉਤੇ ਛੈ ਪੈਂਦੀ ਹੈ । ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ
ਉਤੇ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਛਾਂ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦੀ ਝਾਕਣੀ ਖਾਲੀ ਖਾਲੀ
ਹੈ । ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਰੋਣ ਦੀ ਦੂਰੋਂ ਪੌਲੀ ਪੌਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ
ਦੇਂਦੀ ਹੈ ।

[ਪਰਦਾ]